

GROTH PÁL.

1843—1927.

Irta: MAURITZ BELA dr.*

A német mineralogusok nemrégén elhunyt nestora tudományos működését Berlinben kezdte meg, majd 1872-től kezdve a strassburgi és 1883-tól pedig nyugalomba vonulásáig a müncheni egyetemen folytatta.

GROTH főképen a kristálytan problémáival foglalkozott. Elévülhetetlen érdemei vannak a vegyületek kémiai szerkezete és a kristályforma közötti összefüggés kutatása terén. Évtizedeken át folytatott fáradságos munkával egybegyűjtötte az összes ismeretes kristályos anyagokra vonatkozó kristálytani állandókat, melyeket *Chemische Krystallographie* című öt kötetes, hatalmas munkájában hozott nyilvánosságra. E rendkívüli adathalmaz birtokában egy fontos törvényszerűséget állapított meg, melyet *morfortropiának* nevezett el. Ugyanis kimutatta, hogy a benzolszármazékokban a hidrogént más elemekkel, ill. atomcsoportokkal helyettesítve, a kristályformán csakis bizonyos szögértékek változnak meg és ezek is csak bizonyos irányban. A morfortropiának e törvényszerűsége függ a helyettesítő atomtól, ill. atomcsoporttól, továbbá függ a vegyülettől, amelyben a helyettesítés történik, végül függ a molekulában való helytől, ahol a helyettesítés történt. A morfortropia e törvényszerűségét később az organikus savak és sók közötti kapcsolatban is felismerték.

GROTH kiváló szervező tehetség volt. Megindította a *Zeitschrift für Krystallographie und Mineralogie* című folyóiratot, mely ma is a legelölkelőbb ilyenemű német folyóirat; szerzőik között ott találjuk a világ legkiválóbb kristallografusait és mineralogusait.

Mint tanítómester GROTH a legelsőik közé tartozott. Strassburgi, ill. müncheni intézete a tanításhoz szükséges eszközökkel oly kiválóan fel volt szerelve, mint alig még egy egyetemi német intézet. A bajor állami ásványgyűjtemény alatta fejlődött naggyá. A *Physikalische Krystallographie* című kézikönyve évtizedeken át minden mineralogusnak vezérfonál gyanánt szolgált.

Egészen 85 éves korában bekövetkezett halála percéig fáradhatatlanul dolgozott. Röviddel halála előtt jelent meg *Entwicklungsgeschichte der mineralogischen Wissenschaften* című műve, mely az ásványtan történetének mesteri képét nyújtja.

Hazai mineralogusaink közül MELCZER GUSZTÁV végzett GROTH müncheni intézetében hosszabb tanulmányokat.

Mindkét elhunyt mineralogus tiszteleti tagunkat hozzánk magyarokhoz igaz barátság fűzte. Gyakrabban kerestük fel őket és mindig szíves fogadtásban volt részünk. Értekezéseinket készséggel fogadták el a tőlük szerkesztett folyóiratokban. Bennük két igaz jóbarátot veszítettünk el.

Emléküket mindig kegyelettel fogjuk őrizni!

* Felolvasta a Mhoni Földtani Társulat 1928. évi február hó 1-i közgyűlésén.